

PROGRESSIEVE COMBINATIE

Verkiezingsprogramma Progressieve Combinatie 2014 – 2018

Rhenen maken we samen!

1. inleiding

De Progressieve Combinatie (PC) is een samenwerking tussen Progressief Rhenen en GroenLinks, ontstaan in 2005. Bij de laatste twee gemeenteraadsverkiezingen was de PC de grootste partij in Rhenen.

De Progressieve Combinatie wil dat de gemeente Rhenen zich sociaal, economisch en voor mens, dier en natuur duurzaam ontwikkelt. We willen dus ook dat alle inwoners zich kunnen ontplooiën in een veilige, gezonde en mooie leefomgeving. Met andere partijen die ook voor duurzame oplossingen kiezen, werken we graag samen.

De Progressieve Combinatie zet zich in voor een solidaire en duurzame samenleving. Met de solidaire samenleving bedoelen we:

- dat inwoners van Rhenen, Elst en Achterberg – ongeacht geloof, ras, sekse of culturele achtergrond – dezelfde mogelijkheden hebben om zich te ontwikkelen en
- dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

Met een duurzame samenleving bedoelen we:

- dat we hier en nu zorgen voor een veilige en gezonde omgeving voor mens, dier en plant en
- dat we zo'n veilige en gezonde omgeving ook doorgeven aan toekomstige generaties.

De Progressieve Combinatie werkt vanuit vier uitgangspunten:

1. We hebben vertrouwen in de (ervarings)deskundigheid van onze inwoners. Daarom werken we samen met de inwoners en besteden veel tijd en ruimte aan vele vormen van betrokkenheid.
2. We gaan voor kwaliteit. Plannen, beleid en uitvoering moeten werkelijk verschil maken en afdoende oplossing of antwoord bieden. Daar hebben we tijd en geld voor over.
3. We gaan uit van onze eigen kracht als lokale samenleving. We maken maximaal gebruik van de mogelijkheden van een gemeentelijke overheid en we nemen initiatief in samenwerking met andere partners.
4. We willen dat de besluitvorming in Rhenen transparant en controleerbaar is voor de inwoners van Rhenen. We vinden het belangrijk dat inwoners weten waarom besluiten genomen zijn en welke argumenten de doorslag hebben gegeven.

Om dit te bereiken hebben we voor de komende periode de volgende speerpunten:

- Sociaal, actief en zelfstandig: iedereen telt mee
- Ruim baan voor ontplooiing van de jongste generaties; iedere jongere op zijn plek.
- Rhenen blijft groen en wordt duurzaam;
- Wonen, werken en ontspanning: een goed woon- en leefklimaat
- Onze gemeente: veilig, communicatief en voor iedereen

2. sociaal, actief en zelfstandig; iedereen in Rhenen telt mee

De Progressieve Combinatie hecht veel waarde aan de ervaringsdeskundigheid, zelfredzaamheid en de eigen kracht van onze inwoners en de professionaliteit van de organisaties die voor hen werken. Daarnaast is er een groep inwoners die het zonder hulp niet altijd redt. Zeker ook voor deze groep moet de gemeente er zijn, om actief die hulp en ondersteuning te verlenen die nodig is.

Wij zijn voorstander van sterke buurten en wijken waar mensen naar elkaar omkijken, elkaar helpen en betrokken zijn bij elkaars wel en wee. Wij pleiten daarom voor een stevige vorm van wijkgericht werken om deze sociale samenhang in buurten en wijken te verstevigen en te ondersteunen.

De Progressieve Combinatie beseft echter terdege dat op deze manier niet iedereen wordt bereikt en geholpen. Niet iedereen heeft een omgeving waarin hulp en ondersteuning voorhanden is. Anderen hebben professionele hulp nodig, maar weten niet hoe of waar ze de juiste hulp kunnen vinden. Wij vinden dat de gemeente zich juist voor deze laatste groep tot het uiterste moet inspannen om hulp en ondersteuning te verlenen.

Sociaal domein wordt hoofdtak gemeente

De Progressieve Combinatie heeft altijd een sterk pleidooi gehouden om inwoners te betrekken bij bestuur en beleid en de uitvoering van de komende *transitie* van het sociale domein. Vanaf 2015 is de gemeente de verantwoordelijke overheid voor de jeugdzorg, arbeidsparticipatie en zorg. Deze decentralisaties zijn opgelegd om de kostenstijging in het sociaal domein een halt toe te roepen. De overdracht van taken vanuit het Rijk gaat vergezeld van enorme kortingen op de budgetten. De Progressieve Combinatie vindt dat het Rijk financieel bij moet dragen in de ontwikkeling van de nieuwe taken door de gemeente en niet op voorhand al kortingen door moet voeren.

De Progressieve Combinatie vindt dat het uitgangspunt van het nieuw te ontwikkelen beleid moet zijn dat iedere cliënt één integraal plan heeft voor zijn zorgbehoefte en één aanspreekpunt. In de toekomst heeft een inwoner niet direct recht op een 'standaard voorziening', maar wordt een individuele oplossing gezocht. De Progressieve Combinatie wil dat goed maatwerk op een transparante wijze wordt verleend. De Progressieve Combinatie wil daarom goede monitoring om vast te stellen dat mensen inderdaad geholpen zijn met de voorziening/oplossing die hen toekomt.

De Progressieve Combinatie wil ook een goed systeem van signalering zodat ook mensen die meer of minder alleen staan opgemerkt worden als zij zorg nodig hebben. Wij pleiten ervoor dat zowel inwoners als professionals betrokken worden in dit proces: inwoners via een Cliëntenraad,

professionals via een Klankbordgroep die beide aan de raad adviseren. Voor individuele cliënten is er een Ombudsman om bij eventuele klachten te kunnen adviseren aan B&W.

De Progressieve Combinatie wil in de toekomst het sociale domein sparen in mogelijke bezuinigingsrondes. Het door de Rijksoverheid toegeedeelde geld is niet geoormerkt, maar wij vinden dat dit geld beschikbaar moet blijven voor de zorg.

Eigen kracht en zelfredzaamheid

De Progressieve Combinatie vindt dat mensen vaak en goed in staat zijn om - al dan niet met hulp van hun naasten - hun eigen oplossingen te vinden. Omdat de vrijwilliger en mantelzorger een rol van betekenis speelt in het leven van mensen die ondersteuning nodig hebben, vindt de Progressieve Combinatie het belangrijk dat de gemeente beide groepen actief ondersteunt.

Om dit te bereiken willen wij dat het 'vrijwilligersnetwerk' uitgebreid wordt naar mantelzorgers, zodat ook deze laatste groep een beroep kan doen op de vrijwilligersvoorzieningen. Hiervoor wordt een 'mantelzorgsteunpunt' ingericht. Daarnaast moet in het beleid ten aanzien van de zorg ook gerichte aandacht zijn voor de mantelzorger.

Iedereen weet dat (langdurige) mantelzorg erg intensief kan zijn en veel van mensen kan vragen. Wij vinden dat de gemeente waar mogelijk de druk voor de mantelzorgers moet verlichten. In dat beleid moet ook het besef doorwerken dat het beroep op naasten - familie en vrienden en burens - niet onbeperkt kan zijn.

De Progressieve Combinatie erkent dat er altijd mensen overblijven, die geen hulp of ondersteuning kunnen vinden in hun familie of netwerk. Wij vinden dat de gemeente voor deze kwetsbaren een vangnet moet bieden dat hun bestaan menswaardig houdt.

Arbeidsparticipatie: Iedereen doet mee

De Progressieve Combinatie vindt het belangrijk dat mensen zoveel mogelijk hun eigen leven vorm geven, want niet meedoen leidt tot isolement en uitsluiting. Wij willen dat zoveel mogelijk mensen zonder eigen inkomen begeleid worden naar betaald werk.

Tegelijkertijd willen wij ook dat mensen voor wie een zelfstandige betaalde baan buiten bereik ligt, gestimuleerd worden om hun huis uit te komen voor activiteiten om daarmee isolement te voorkomen.

De Progressieve Combinatie ziet hier een rol weggelegd voor ondernemers en maatschappelijke organisaties, maar zeker ook voor de gemeente. Mensen met beperkingen moeten we mogelijkheden bieden door middel van een stageplek, een werkplek of vrijwilligerswerk. Bij aanbestedingen door de gemeente moet dit waar mogelijk een criterium worden.

En de gemeente zelf:

De nieuwe taken in het sociaal domein stellen hoge eisen aan het gemeentebestuur en het ambtelijk apparaat. Het gaat om mensen die hulp nodig hebben, er moet op een volstrekt nieuwe manier gewerkt worden en daarvoor is heel veel geld nodig.

De gemeenteraad heeft de taak om de randvoorwaarden voor het beleid vast te stellen. En om te blijven controleren of de kwaliteit van de zorg en ondersteuning goed genoeg is. De Cliëntenraad en

de Klankbordgroep hebben een belangrijke adviserende taak.

In het nieuwe beleid gaat men ervan uit dat inwoners om hulp vragen als ze die nodig hebben. De gemeente heeft echter ook de taak om die mensen te bereiken die wel hulp nodig hebben, maar daar om verschillende redenen niet om vragen. Samen met maatschappelijk organisaties en professionals moet de gemeente een systeem te ontwikkelen om die mensen te bereiken die wel hulpbehoevend zijn maar niet hulpvragend.

Bij de ontwikkeling van een dergelijk systeem is samenwerking met de Cliëntenraad en de Klankbordgroep noodzakelijk.

De Progressieve Combinatie vindt dat de gemeente moet blijven investeren in de kwaliteit van ambtenaren, professionals, vrijwilligers en bestuursleden en in hun onderlinge samenwerking. Zo maken we de kans van slagen van deze operatie zo groot mogelijk. De gemeente moet niet op de stoel van de professionele zorgverleners gaan zitten, maar hen faciliteren om hun werk zo goed mogelijk te kunnen doen.

Armoede

Armoede betekent dat zaken die voor de meeste inwoners vanzelfsprekend zijn voor een aantal mensen buiten bereik blijven. Wie niet kan werken hoeft in een rijk land als Nederland niet onder de armoedegrens te leven, vindt de Progressieve Combinatie.

Maar toch is er ook in Rhenen sprake van armoede. Dit zijn bijvoorbeeld gezinnen die lange tijd van een bijstandsuitkering moeten leven. Maar er is ook een groeiende groep (zelfstandig) werkenden, die net niet in aanmerking komen voor minimaregelingen en nauwelijks kunnen rondkomen. De stapeling van bezuinigingsmaatregelen treft deze groep van inwoners vaak het hardst.

Deze armoede willen we aanpakken door gerichte communicatie naar doelgroepen en maatschappelijke instellingen die signalen kunnen afgeven, buurtgerichte activiteiten en thuisgesprekken. Hier ligt een rol voor leerkrachten, thuiszorg, huisartsen, de Voedselbank .

Om er voor te zorgen dat kinderen uit gezinnen met minder draagkracht volwaardig mee kunnen doen, pleit de Progressieve Combinatie voor invoering van een kindpakket. Dit is een idee van de Kinderombudsman. Het kindpakket biedt steun bij zaken als het lidmaatschap van een sportvereniging, of kosten voor een schoolreisje. Maar kan ook vouchers bieden voor kleding en schoeisel.

Speerpunten voor de Progressieve Combinatie zijn:

- De zorg ontzien bij nieuwe bezuinigingen.
- Cliëntenraad en op te richten Klankbordgroep van zorgprofessionals zijn de gemeentelijke adviesraden voor het hele veld van de zorg. Deze kunnen gevraagd en ongevraagd adviseren en de adviezen zijn openbaar.
- De gemeente blijft een vangnet bieden voor inwoners die het niet redden, ondanks hulp van familie of hun sociaal netwerk.
- Zorgvragers en hun omgeving zijn niet gelijk. Standaard oplossingen bestaan niet. Zorg in Rhenen wordt maatwerk.
- Maatwerk in de zorg mag geen willekeur lijken. Maatwerk mag geen aanleiding zijn voor betutteling of bevoogding. Er komt een gemeentelijke ombudsman die toeziet op de zorg.
- Rhenen krijgt een steunpunt mantelzorg. Hier kunnen alle mantelzorgers terecht voor advies en ondersteuning.

- De gemeente maakt afspraken met maatschappelijke organisaties en ondernemers om mensen met een beperking uit een isolement te halen. En hen een zinvolle plek in de samenleving te geven.
- De gemeente kan voor een uitkering een tegenprestatie vragen. Deze tegenprestatie moet zinvol zijn en bijdragen aan de (re)integratie in samenleving en arbeidsproces.
- Voor de mensen die het echt niet zelfstandig redden staat de gemeente garant voor basiszorg.
- Voor mensen met een minimumuitkering of werkende armen kiest de Progressieve Combinatie voor gerichte inkomensondersteuning middels het minimabeleid. Daarbij wordt maximaal gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheden - ook om mensen tot net boven het minimum te helpen.
- Invoeren van een kindpakket dat voorziet in de noodzakelijkste behoeften van de kinderen, aangevuld met zaken om mee te kunnen doen in de samenleving. Dit pakket moet beschikbaar zijn voor alle kinderen in een huishouden met een besteedbaar inkomen onder de norm van 120% van het sociale minimum.

3. Ruim baan voor ontplooiing van de jongste generaties; iedere jongere op zijn plek.

Investeren in de jeugd is investeren in de toekomst van onze gemeente. Bij de Progressieve Combinatie staat het jeugdbeleid hoog op de agenda. Wij vinden het belangrijk dat jongeren het fijn vinden hier te wonen, naar school te gaan, te werken, te recreëren en zich te ontwikkelen. Kortom dat jongeren met plezier deel uit maken van de Rhenense samenleving. Dat is de beste voorbereiding op goed burgerschap: dat wat je moet kunnen in het leven.

De Progressieve Combinatie wil bevorderen dat onze jongeren een 'mooie jeugd' hebben in Rhenen, Elst en Achterberg. De jongeren zelf én hun ouders/verzorgers zijn vanzelfsprekend de eerst verantwoordelijken. Maar de gemeente moet voorwaarden scheppen voor een gunstig klimaat om in op te groeien.

De Progressieve Combinatie wil dit voor alle jongeren en niet alleen degenen die (tijdelijk) ondersteuning nodig hebben. Jongeren ontwikkelen zich snel, het gemeentelijk beleid moet hierop aangepast zijn met voorzieningen voor elke leeftijd. Het gaat er om dat alle jonge mensen uiteindelijk hun plek vinden.

Voor een goed en geïntegreerd jongerenbeleid volgt de Progressieve Combinatie de volgende drie sporen:

1. Een brede ontwikkeling van alle jongens en meisjes. Daarvoor is een samenhangend aanbod van voorzieningen nodig voor jongeren van verschillende leeftijden. Voor de jongste kinderen zijn dat bijvoorbeeld goede voorschoolse voorzieningen en voldoende ruimte om buiten te spelen. Voor kinderen van 4-12 is goed basisonderwijs noodzakelijk met daarbij mogelijkheden voor sport en cultuur. De al wat oudere jongeren hebben daarnaast behoefte aan ontmoetingsplekken waar ze ongestoord bij elkaar kunnen zijn zonder overlast te veroorzaken. Op deze manier moeten jongeren de kans krijgen om hun talenten optimaal te ontplooiën. En de benodigde competenties te ontwikkelen die ze nodig hebben om hun eigen plek in de samenleving te vinden.

2. Het versterken van kansen van kinderen en jongeren, met hun ouders/verzorgers, die (tijdelijke) hulp en/of steun nodig hebben. Bijvoorbeeld bij het opvoeden, of bij vroegtijdig inhalen van een

taalachterstand (voorschoolse educatie). Of bij dreigende schooluitval als een jongere niet op de juiste schoolplek zit of nog niet precies weet waar z'n talenten het beste tot hun recht komen. Alle jongeren kunnen in de toekomst zelf info en advies opzoeken op www.jongrhenen.nl.

3. Passende zorg. In het kader van de veranderingen in de Jeugdzorg ('transitie') worden gemeenten in 2015 verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdhulp en de uitvoering van kindbescherming en jeugdreclassering.

Bij jeugdhulp hoort ook specialistische hulp zoals geestelijke gezondheidszorg, hulp voor jeugd met een licht verstandelijke beperking en de gesloten jeugdhulp in het kader van ernstige opgroei- en opvoedingsproblemen.

De (concept) Jeugdwet heeft de volgende uitgangspunten: 1) integrale aanpak (één gezin, één plan); 2) het resultaat voor de jeugdige is leidend en niet het aanbod van zorg, 3) het benutten van professionals in de omgeving.

De Progressieve Combinatie vindt dat één van de goede kanten van deze wet is dat jongeren die om hulp vragen dit niet doen bij een gezichtloze instantie op afstand, maar bij een bekend gezicht dichtbij.

Speerpunten voor de Progressieve Combinatie zijn:

- Voor de Progressieve Combinatie is de Jongerenraad weer een serieuze gesprekspartner op niveau
- Een goede voorschoolse opvang om alle kinderen een zo goed mogelijke start te geven. Dat betekent dat 100% van de jongste kinderen wordt bereikt voor voorschoolse educatie met een vervolg in kinderopvang, peuterspeelzaal en vroegschool.
- Voor het vroegtijdig signaleren van behoeften en problemen is het van belang dat de gemeente de samenwerking bevordert tussen professionals die dagelijks bij gezinnen betrokken zijn (leerkrachten, huisartsen, welzijnswerkers, verenigingen). Alle scholen krijgen een contact bij het CJG (Centrum voor Jeugd en Gezin) die kinderen, ouders en leerkrachten adviseert en waar nodig de juiste hulp organiseert
- De samenwerking tussen onderwijs, voor- en naschoolse opvang, sport en cultuur moeten we versterken. Binnen vier jaar zal 70 procent van de Rhenense jeugd (4-16 jaar) tenminste een uur per week besteden aan actieve sport- of cultuur in de vrije tijd.
- In het bos tussen Koerheuvel en Vijverberg wordt een uitdagend speelbos ontwikkeld waar kan worden gespeeld, geravot, geklommen en hutten kunnen worden gebouwd.
- De publieke ruimte is van iedereen, dus er moet ook ruimte voor ontmoetingsplekken voor jongeren zijn (in iedere kern minimaal één). Als daar overlast wordt ervaren vormt jongerenbuurtbemiddeling een verbindend element om een goede balans voor alle inwoners te vinden.
- Jongerenwerk vormt laagdrempelige begeleiding voor jeugd en jongeren die op zoek zijn naar zinvolle tijdsbesteding of werk. Het jongerenwerk gaat actief op zoek naar de ondersteuning waar jongeren behoefte aan hebben.
- Geen jongere haakt voortijdig af: iedereen die leerplichtig is, zit op school of volgt een leerwerktraject (o.a. stageplekken in samenwerking met Rhenense bedrijven om werkervaring op te kunnen doen).
- We betrekken kinderen en jongeren actief bij alles wat voor hen wordt georganiseerd. We praten niet over jongeren, maar met jongeren als het gaat over de inrichting van speel-, sport- en ontmoetingsplekken/ruimte. De gemeente gaat van repressie naar begeleiding en participatie

- Professionals en vrijwilligers die met jeugd werken signaleren goed en snel dat er iets mis is. Als zo'n signaal binnenkomt bij CJG dan onderneemt CJG binnen 24 uur actie. Hulp, ook psychische hulp, blijft laagdrempelig beschikbaar.

4. Groen en duurzaam

De Progressieve Combinatie kiest voor een groen en duurzaam Rhenen.

Groen staat voor het nu, voor de kwaliteit van onze leefomgeving: het groen in het buitengebied en in de buurt, de schone en onkruidvrije stoep of de bomen in de straat. En zoals steeds meer onderzoeken hebben vastgesteld: een groene leefomgeving is een gezonde leefomgeving.

Duurzaam staat voor de toekomst, voor de zorg voor de komende generaties. Ook zij moeten kunnen leven in een gezond milieu met een rijke en verscheiden planten- en dierenwereld. Daarom moeten we zuinig omgaan met natuurlijke hulpbronnen als water, energie en ruimte.

Een groene en schone leefomgeving

De gemeente Rhenen heeft een groot buitengebied, rijk aan natuur en met waardevolle landschappen. Die kwaliteiten worden landelijk - en zelfs internationaal - erkend en beschermd. Daarom lopen over Rhenens grondgebied ecologische verbindingzones, horen delen van Rhenen tot Natura 2000 en de Kaderrichtlijn Water. Dat brengt ook wettelijke verplichtingen mee, zoals natuurbehoud en -herstel.

Vooral in het Binnenveld wordt het landschap in belangrijke mate door de boeren gemaakt. Ontwikkelingen in de landbouw leiden er toe dat steeds meer koeien 24 uur per dag en 7 dagen per week op stal staan. En dat voor de intensieve veehouderij steeds grotere stallen worden gebouwd. Zowel landschappelijk als vanuit dierenwelzijn vindt de Progressieve Combinatie dat een ongewenst ontwikkeling.

De woonkernen hebben met hun bomen, speelveldjes en beplantingen over het algemeen een groene uitstraling. Groen draagt bij aan ons welzijn en is één van de kwaliteiten van onze leefomgeving die we moeten behouden. Groen zorgt ook voor een aantrekkelijke woonomgeving en heeft een positief effect op de waarde van de woningen. Voor de Progressieve Combinatie is een groene omgeving ook een schone omgeving.

Weten waar ons voedsel vandaan komt vindt de Progressieve Combinatie belangrijk. Dan blijven stad, dorpen en buitengebied verbonden. De Progressieve Combinatie wil samen met agrarische bedrijven schoolbezoek en open dagen stimuleren. Er moet ruimte zijn om dicht bij huis volkstuintjes aan te leggen. Op overhoekjes en plantsoentjes in de kernen kunnen in samenwerking met bewoners fruitbomen en notenbomen komen.

Speerpunten voor de Progressieve Combinatie zijn:

- Bij nieuwbouwplannen in de kernen wordt tenminste 5 % van het gebied ingericht als openbaar groen en als speelvoorziening-dicht-bij-huis. Bij de inrichting van het openbaar groen worden de toekomstige bewoners zo veel mogelijk betrokken.
- Braakliggende grond in de kernen kan op initiatief van bewoners (tijdelijk) worden ingericht en beheerd als speelvoorziening of gemeenschappelijke tuin.

- Er mogen meer volkstuintjes komen. In de kernen kunnen fruitbomen en notenbomen komen op overhoeken en in plantsoentjes.
- Het beheer van het openbaar groen staat door de bezuinigingen onder druk. Daarom worden bewoners gestimuleerd om samen met de gemeente het groen te onderhouden. Samen met de bewoners worden in buurten en wijken groenbeheerplannen gemaakt. Wijkcomités krijgen hierbij een belangrijke rol.
- Waardevolle bomen en groenelementen in de gemeente worden beschermd. Door aanplant van nieuwe bomen in de kernen en het buitengebied blijft het groene karakter van Rhenen behouden. Deze bomen zorgen niet alleen voor een beter lokaal klimaat, maar ook voor een afname van de hoeveelheid fijnstof in de lucht.
- Waardevolle natuur en landschap in het buitengebied moet behouden blijven door medewerking te verlenen aan integrale gebiedsontwikkeling. Hierbij staat de balans tussen landbouw, natuur en recreatie centraal.
- Geen megastallen in het buitengebied en meer koeien in de wei in het Binnenveld.
- De Progressieve Combinatie blijft kritisch over de ontwikkelingen in de Middelwaard (gemeente Buren) en houdt vast aan een bebouwing die past bij de schaal van het landschap (geen torenhoge silo's!).

Duurzaam Rhenen

De Progressieve Combinatie wil duurzaamheid een belangrijke plaats geven in de veelheid van gemeentelijke taken en activiteiten: duurzamer bouwen, terugdringen verkeer, zuinig gebruik van de ruimte, energie-arme technieken en slimme manieren van bouwen. Door het huisvuil nog beter te scheiden kan het afval worden ingezet als nieuwe grondstof.

Klimaat en energie blijft voor de Progressieve Combinatie een speerpunt. De eerder vastgelegde ambitie om van Rhenen in 2030 een CO₂ neutrale gemeente te maken lijkt onder het huidige Rijksbeleid moeilijk haalbaar. Dat vraagt een aanpassing, omdat doelen wel realistisch moeten zijn.

De Progressieve Combinatie verwacht dat met het huidige Rijksbeleid rond 2025 de uitstoot van CO₂ met de helft gereduceerd kan zijn. Een CO₂ neutraal Rhenen is dan pas in 2040 haalbaar. Dit kan alleen als gemeente, inwoners en bedrijven inzetten op energiebesparing en omschakelen van fossiele energiebronnen als olie en aardgas naar duurzame bronnen als zon, wind, aardwarmte en biomassa.

Om dit te bereiken wil de Progressieve Combinatie de binding van bevolking en bedrijven met hun eigen energievoorziening stimuleren. Met de omschakeling naar duurzame energie worden veel banen gecreëerd.

Speerpunten voor de Progressieve Combinatie zijn:

- De gemeente als organisatie is in 2020 CO₂ neutraal. De gemeente zet maximaal in op energiebesparing en de resterende energie die zij gebruikt wordt op een duurzame wijze opgewekt met een mix van zonne-energie, windenergie, biogas en aardwarmte. In 2016 is

tenminste 75 % van de energie die zij gebruikt duurzaam opgewekt. De laatste 25 % wordt in de periode 2016 - 2020 gerealiseerd.

- Op alle daken van gemeentelijke gebouwen komen zonnecollectoren.
- In 2025 is de uitstoot van CO2 in de gemeente Rhenen met 50% gereduceerd. Hiervoor wordt in de komende periode een actieplan opgesteld.
- Initiatieven als een lokale energietoeslag worden ondersteund. Er komt een gerichte voorlichtingscampagne om inwoners en bedrijven te informeren op het gebied van energiebesparing en het opwekken van duurzame energie.
- De gemeente onderzoekt of het mogelijk is dat particulieren lokaal investeren in groene energie door de installatie van zonnepanelen op daken van scholen, openbare gebouwen, bedrijven en stallen. De mogelijkheid tot het plaatsen van een of meerdere windmolens wordt onderzocht. De investering wordt terugbetaald uit de energieopbrengst van de zonnepanelen.
- Bij nieuwbouw onder regie van de gemeente worden energiezuinige woningen gebouwd, waarbij het energiegebruik tenminste 50% lager ligt dan bij woningen gebouwd volgens het bouwbesluit.
- Als voorbeeldproject worden in de gemeente Rhenen 4 energieneutrale woningen gebouwd.
- De gemeente Rhenen wordt alsnog een Millenniumgemeente en zorgt dat ze samen met ondernemers een Fairtrade gemeente wordt.
- Een betere afvalscheiding wordt met gerichte voorlichting gestimuleerd.
- Er komt een pagina binnen gemeentelijke website waarop inwoners en bedrijven elkaar kunnen stimuleren op het gebied van duurzaamheid

5. Wonen, werken en ontspanning

Werk en lokale economie

De lokale bedrijvigheid in Rhenen is erg belangrijk voor de leefbaarheid en levendigheid van de gemeente. Het levert werk op voor mensen, het verbindt mensen en het is ook goed dat diensten en goederen lokaal beschikbaar zijn. Daarnaast is het echter zo dat bijna 77% van de werkende inwoners buiten Rhenen werkt (CBS 2011).

Rhenen is volgens het onderzoek van de MKB- Nederland in de provincie Utrecht een van de minst ondernemersvriendelijke gemeenten. De problemen liggen volgens dit onderzoek vooral in de communicatie en voorlichting van de gemeente, de kosten die de gemeente doorrekent aan de ondernemers en het ondernemersklimaat. De Progressieve Combinatie vindt dat de gemeente hier een inhaalslag moet maken. Samen met de lokale ondernemers moet een verbeterplan worden opgesteld.

Kansen voor de lokale economie liggen er volgens de Progressieve Combinatie in de stimulering van toerisme en recreatie. Dat kan vooral in samenwerking met de buurgemeente Utrechtse Heuvelrug en Food Valley. Maar ook in de herpositionering van Remmerden; van een bedrijventerrein met zwaardere productiegerichte bedrijven naar een bedrijventerrein met duurzame en kennisintensieve bedrijven. Het vertrek van de Delm van Remmerden kan hiervoor de 'trigger' zijn.

De gemeente kan dit alles niet alleen. Samenwerking met ondernemers is belangrijk. Op dit moment ontstaan 'nieuwe' netwerken van Rhenense ondernemers, zoals de Bedrijvenkring Rhenen en het 'koffienetwerk' van ZZP-ers. Ook de winkeliers van Rhenen zullen zich hopelijk weer gaan bundelen. Deze netwerken zijn waardevolle partners voor de gemeente om samen de lokale economie te ondersteunen.

Speerpunten in deze samenwerking zijn voor de Progressieve Combinatie:

- Verbetering van de communicatie met ondernemers en de dienstverlening aan ondernemers door samen met hen een concreet verbeterplan te maken. De ambitie is dat de gemeente binnen 5 jaar in het bovenste kwart van de ranglijst van ondernemersvriendelijke gemeenten komt.
- Er komt een fonds Rhenen Promotie dat wordt gevuld met vrijwillige bijdragen van ondernemers en de toeristenbelasting. Dit fonds wordt beheerd door gemeente en ondernemers en richt zich op de toeristisch-recreatieve promotie van Rhenen.
- Stimuleren samenwerking lokale en regionale ondernemers in de toeristisch-recreatieve sector gericht op de promotie van Rhenen als toeristisch-recreatieve poort van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. De middelen hiervoor komen uit het fonds Rhenen Promotie.
- De ontwikkeling van een gemeenschappelijke werk- en ontmoetingsplek voor ZZP-ers op het gebied van creatief ondernemerschap en dienstverlening.
- Samen met winkeliers en horeca versterken van de positie van de binnenstad van Rhenen als bruisend stadshart voor inwoners, toeristen en passanten. Hierbij is expliciet ruimte voor kleinschalige evenementen. De financiering kan zijn basis vinden in de nieuwe Wet Bedrijveninvesteringszone die in 2015 is voorzien. Met deze wet wordt de instelling van een lokaal investeringsfonds zonder free riders mogelijk.
- De lokale cultuur is een prachtig instrument om het bezoek van dagjesmensen en toeristen, die in de omgeving verblijven, te promoten in een historische omgeving als Rhenen Centrum. Hier gaat echter 'de cost voor de baet' uit. Als we onze culturele manifestaties en concerten willen promoten tot buiten de gemeentegrenzen van Rhenen, dan moet daarvoor een bescheiden budget uit het fonds Rhenen Promotie beschikbaar komen.

Wonen

Rhenen is een aantrekkelijke woongemeente door zijn goede bereikbaarheid met openbaar vervoer, de hoge kwaliteit van het buitengebied en de historische kern van Rhenen. Desondanks zien we dat nieuwbouwplannen niet of moeilijk van de grond komen.

De Progressieve Combinatie vindt dat de gemeente bij deze plannen niet moet inleveren op de kwaliteit van de woningen en de woonomgeving, ondanks de druk van de markt. De economische crisis is in een paar jaar vergeten, maar de woningen en de buurt zijn er voor nu en voor de komende generaties.

In de huidige markt zijn er voldoende sociale huurwoningen én betaalbare koopwoningen voor gezinnen met een inkomen boven anderhalf maal modaal. Een probleem wordt de beschikbaarheid van huurwoningen voor gezinnen met een inkomen tussen modaal (€ 34.000 per jaar) en anderhalf

keer modaal. Zij kunnen niet huren bij de Woningstichting en maken ook weinig kans op een hypotheek voor een koopwoning.

Deze gezinnen kunnen in Rhenen niet voor een huurwoning terecht en moeten daarom uitwijken naar andere gemeenten. De Progressieve Combinatie wil ook voor deze groep betaalbare en kwalitatief goede woningen beschikbaar hebben.

Ook jongeren van 18 tot 25 blijken moeilijk aan een betaalbare zelfstandige wooneenheid te komen. Met woningcorporaties als de Rhenense Woningstichting wil de Progressieve Combinatie afspraken maken om voor deze groep kleine zelfstandige wooneenheden te bouwen.

Voor de ouderen blijft het belangrijk dat zij tot op hoge leeftijd zelfstandig in hun eigen woning kunnen blijven wonen. Een voldoende aanbod aan zogenoemde nultredenwoningen - woningen zonder trappen - blijft belangrijk. Dat kunnen zowel huur- als koopwoningen zijn. Daarnaast is het voor ouderen die intensieve zorg nodig hebben belangrijk dat ook in de drie kernen van Rhenen voldoende woningen zijn waar we wonen en zorg kunnen combineren.

Speerpunten voor de Progressieve Combinatie zijn:

- Behoud van kwaliteit bij de nieuwbouwplannen in Rhenen, Elst en Achterberg.
- Behoud van een voldoende gevarieerd woningaanbod zodat alle leeftijdsgroepen in Rhenen een woning kunnen vinden.
- De bouw van voldoende en betaalbare nultredenwoningen voor ouderen in de kernen Rhenen, Elst en Achterberg.
- Realisatie van een woonzorgvoorziening voor ouderen in Achterberg.
- Betaalbare kleine wooneenheden voor 18- tot 25-jarigen.

Verkeer en vervoer

Wonen en werken gaan niet zonder verkeer en vervoer. Het belangrijkste verkeersknooppunt in de gemeente is de brug bij Rhenen. Over de verbreding van de brug (tidal flow) zijn afspraken gemaakt met beide provincies en het wachten is nu op uitvoering.

Ook na de aanpassing van de brug blijft de N233 een punt van zorg. Met name het sluijverkeer op de parallelweg van de Cuneraweg. Deze parallelweg is de schoolroute naar Veenendaal en sluijroute voor autoverkeer dat de file op de N233 wil passeren. Voor de Progressieve Combinatie gaat dat niet samen: sluijverkeer moeten we weren van de parallelweg.

Fietsers - en zeker fietsende schoolkinderen - blijven een kwetsbare groep in het verkeer. Maar fietsen moeten we - als gezondst en duurzaamst vervoer – blijven stimuleren. We moeten maatregelen nemen om dit zo veilig mogelijk te maken.

De gemeente heeft geen directe invloed op het openbaar vervoer. Door een goed contact te onderhouden met provincie en NS kan de gemeente nog enige invloed uitoefenen. Centraal moet daarbij staan het behoud van het huidige niveau van openbaar vervoer.

Het NS station verdient speciale aandacht. Het stallen van fietsen onder de poort is onveilig (veel diefstal en beschadiging). Een betere beveiliging (cameratoezicht) is noodzakelijk.

De gemeente kan samen met de provincie zorgen voor een vlotte en betrouwbare doorstroming voor het openbaar vervoer zodat de bus niet in de files hoeft te wachten.

Speerpunten voor de Progressieve Combinatie zijn:

- De aanleg van veilige schoolroutes, opdat ieder kind, lopend of fietsend, veilig op school kan komen.
- Stimuleren van fietsgebruik op basis van een lokaal fietsenplan met aandacht voor: meer en betere fietsstallingen, veilige fietsroutes, goede verlichting en wegdek en het bevorderen van het gebruik van elektrische fietsen (oplaadpunten).
- Het weren van sluipverkeer op de parallelweg van de Cuneraweg en de Oude Veensegrindweg.
- Terugdringen van het doorgaand vrachtverkeer in de kernen van Elst en Rhenen door een betere routebegeleiding.
- Verbeteren doorstroming openbaar vervoer.

Sport

Sport en spel verbreedert, vergroot sociale vaardigheden, draagt bij aan integratie en is gezond! De Progressieve Combinatie vindt dat elke inwoner sport moet kunnen beoefenen. De subsidies aan verenigingen zijn afgeschaft. Het sportbeleid is er daarom vooral op gericht dat de gemeente sportbeoefening mogelijk maakt door ruimte en accommodaties te bieden om te sporten. De accommodaties moeten dan wel optimaal worden benut, iedereen moet toegang kunnen hebben tot de sporthal, gymzalen en sportterreinen en de bezetting moet eerlijk worden verdeeld. Niet elke vereniging hoeft een eigen accommodatie te hebben, samen gebruik is niet alleen goedkoper, maar bevordert ook dat verschillende sporters elkaar ontmoeten.

De kosten van de gemeente zitten nu alleen in beheer en onderhoud van sportaccommodaties, gymzalen en sportterreinen. Maar met de krimpende gemeentelijke middelen zullen de sportverenigingen moeten bijdragen in het beheer en onderhoud van de sportaccommodaties. De Progressieve Combinatie vindt dat de verenigingen dan ook zeggenschap moeten krijgen over het beheer en onderhoud van de accommodaties. In welke vorm dat gebeurt moeten we samen met de verenigingen verkennen. Privatisering van de sportaccommodaties is voor de Progressieve Combinatie één van de opties.

Vooraf jongeren worden gestimuleerd om te sporten. De Progressieve Combinatie wil dit met een actieve ondersteuning mogelijk maken. Dat kan door kinderen actief kennis te laten maken met sport. En door een bijdrage in de contributies voor huishoudens met een inkomen tot 120% van het minimum. Verder is het belangrijk te stimuleren dat scholen in de na- en voorschoolse opvang aan sport doen.

- **Speerpunten voor de Progressieve Combinatie zijn:**
- Goed en gemeenschappelijk gebruik van de beschikbare sportaccommodaties.
- Verenigingen krijgen zeggenschap over beheer en onderhoud van de sportaccommodatie.
- Contributies en kosten van zwembaden mogen voor kinderen geen belemmering zijn om deel te nemen aan sport (kan via eerder genoemd kindpakket).
- Iedere 10-jarige krijgt de mogelijkheid om één jaar gratis kennis te maken met een sport van zijn of haar keuze.

Cultuur

Cultuur is een belangrijke bindende factor in de Rhenense samenleving: van de historische vereniging tot de koren, van muzieklessen tot orkesten, van tekenlessen tot schilderen, beeldhouwen of handwerken. Een groot deel van onze burgers werkt met enthousiasme aan een hobby, ontwikkelt zich, heeft plezier met anderen of biedt iets moois om te zien of te beluisteren.

Een rijk cultureel leven draagt in hoge mate bij aan het welzijn van de gemeenschap, aan cohesie en persoonlijke groei van haar burgers. Cultuur is ook van betekenis voor het vestigingsklimaat van Rhenen en is daarmee ook van directe economische betekenis.

Vorig jaar is nieuw beleid gemaakt. Enerzijds grote bezuinigingen op subsidiëring voor cultuur, anderzijds resterende gelden ondergebracht bij een Cultuurplatform, met een bijbehorende Cultuurnota. Dergelijk beleid heeft tijd nodig om te groeien, men moet bijvoorbeeld leren nieuwe financiering aan te boren, leren verenigingen samen te laten werken.

Het Cultuurplatform functioneert goed en moet de kans krijgen zich verder te ontwikkelen. Verdere bezuinigingen op cultuur zijn voor de Progressieve Combinatie niet wenselijk. We willen rust en continuïteit bieden, opdat de vele betrokken vrijwilligers en kunstenaars stap voor stap toekomst kunnen geven aan deze nieuwe werkelijkheid.

Het museum, Oude Raadhuis en de Cunerakerk vormen het cultureel hart van Rhenen. Het beleid gericht op verzelfstandiging van het museum en een horeca- annex culturele bestemming van het Oude Raadhuis wordt door de Progressieve Combinatie gesteund. De verdere uitwerking van de plannen moet in samenspraak met de bewoners van de benedenstad vorm krijgen.

Kansen ziet de Progressieve Combinatie in het versterken van de samenwerking tussen onderwijs en cultuur (zie jeugd en jongeren).

Speerpunten voor de Progressieve Combinatie zijn:

- Net als bij sport moet er financiële ondersteuning zijn voor deelname van kinderen aan kunstonderwijs/muziekschool, als het gezinsinkomen lager is dan het sociaal minimum (kan via eerder genoemd kindpakket).
- Er moet bezinning komen op plannen om de bibliotheek te versmallen tot een uitleenpost. Onderzocht moet worden of met een beroep op de lokale gemeenschap een volwaardige bibliotheek tegen aanzienlijk lagere kosten mogelijk is. Een bibliotheek is nog steeds van onschatbare educatieve en culturele waarde.
- Waar mogelijk worden accommodaties meer gezamenlijk gebruikt om kosten te besparen en om kruisbestuiving tussen groepen te bevorderen.

6. Onze gemeente: dienstverlenend en democratisch

De gemeente staat voor een grote opgave. De Rijksoverheid bezuinigt stevig en legt veel taken en verantwoordelijkheden bij de gemeente neer. Rhenen moet meer doen én het goedkoper doen. Dat kan alleen als de gemeente gebruik kan maken van de kracht van de lokale samenleving; van de

zelfredzaamheid en de solidariteit van de inwoners van Rhenen. En dat kan alleen als de gemeente investeert in samenwerking met haar inwoners.

De Progressieve Combinatie vindt dat deze samenwerking niet zozeer gebaseerd kan zijn op regels en procedures maar meer op vertrouwen, wederkerigheid, aandacht, openheid en gelijkwaardigheid.

Met samenwerking verandert ook de rol van de gemeente. Niet langer wordt het beleid alleen door de gemeente gemaakt of uitgevoerd. Het zijn vooral de inwoners die samen aangeven wat belangrijk is en die het ook zelf gaan regelen. Landelijke voorbeelden zijn: zorgcoöperaties, broodfondsen voor ZZP-ers en zelfsturende thuiszorgteams. Lokale voorbeelden: koffiebijeenkomst Rhenense ZZP-ers, zorgnetwerk Achterberg, Cultuurplatform Rhenen.

Een van de belangrijkste vragen voor de komende raadsperiode is hoe we maatschappelijke initiatieven kunnen stimuleren en helpen realiseren. Daarvoor is een gemeente nodig die goed verbonden is met de samenleving en goed kijkt en luistert. Bovendien moet die gemeente de initiatiefnemers vertrouwen en los willen laten.

Wijkgericht werken is voor de Progressieve Combinatie het instrument om lokale initiatieven te helpen ontplooiën en tot een succes te maken.

Natuurlijk is het een vraag of de gemeente ieder initiatief uit de lokale gemeenschap moet honoreren. Niet alles kan, daarin moet de gemeente duidelijk zijn. Al is het alleen al omdat de bomen niet tot in de hemel groeien.

Verder moet de gemeente zich bewust zijn van vraagstukken als gebrekkige representativiteit, risico op rechtsongelijkheid of kwaliteitsverlies. Sturing hierop komt van de gemeenteraad door enerzijds ruime kaders vast te stellen waarbinnen lokale initiatieven welkom zijn en anderzijds door via budgetten de financiële ruimte van een maatschappelijke veld te definiëren (compartimenteren).

Veiligheid

Volgens de veiligheidsmonitor uit 2011 voelen de inwoners van Rhenen zich ongeveer even veilig als de gemiddelde Nederlander. Natuurlijk is ieder incident er één teveel, maar over het algemeen kunnen we stellen dat de gemeente Rhenen redelijk veilig is.

Er is de afgelopen jaren nadruk gelegd op hetgeen mensen zelf kunnen doen om bijvoorbeeld inbraken te voorkomen. Volgens de monitor hebben de inwoners vaker een lamp rond het huis, of laten ze de verlichting aan als ze weg zijn. Dit beleid lijkt dus vruchtbaar, en we vinden dat dit moet worden doorgezet.

Er is wel overlast in de gemeente, waarbij drie zaken opvallen: hardrijders, overlast door jongeren en hondenpoep.

De Progressieve Combinatie vindt dat jongeren een plek moeten krijgen in iedere kern, zonder dat de omgeving daar overlast van ondervindt. Dit dient in het jongerenbeleid een nadrukkelijke plaats te krijgen.

Hardrijders en hondenpoep moeten wat ons betreft aangepakt worden. Bij herinrichting van straten en wijken moet hardrijden worden voorkomen, in combinatie met handhaving. De overlast van hondenpoep kan voorkomen worden door gerichte handhaving door de BOA's. Het is echter wel zo dat overlast van hondenpoep en hardrijders vaak wordt veroorzaakt door buurtbewoners. De

Progressieve Combinatie vindt dat de inwoners zelf ook een taak hebben om elkaar aan te spreken op de overlast.

Samenwerking en zelfstandigheid

De Progressieve Combinatie vindt dat Rhenen als zelfstandige gemeente moet blijven voortbestaan. Maar dat kan alleen als we als kleine gemeente alle taken op een goede en kostenefficiënte wijze uitvoeren. Zeker voor de inzet van specialistische kennis is dit een probleem en moeten we regelmatig externe adviseurs inhuren. En dat is relatief duur.

Maar ook voor meer algemene taken blijkt dat de gemeente te klein is om een schaalvoordeel te halen. Samenwerking met andere gemeenten biedt dan de mogelijkheid om een goede dienstverlening aan onze inwoners te combineren met een kostenefficiënte bedrijfsvoering.

De Progressieve Combinatie is groot voorstander van gemeentelijke samenwerking waarbij wij drie randvoorwaarden aangeven: De samenwerking blijft onder lokale democratische controle; De samenwerking leidt tenminste tot een betere dienstverlening aan de inwoners bij gelijke kosten of een gelijke dienstverlening bij lagere kosten; De samenwerking laat voldoende beleidsvrijheid om te komen tot Rhenens maatwerk.

Communicatie

De gemeente regelt veel voor inwoners en bedrijven. Vaak gebeurt dit met de beste bedoelingen, omdat het moet van het Rijk, maar het gebeurt wel technocratisch. De inwoners worden daar niet bij betrokken. Ze worden verrast, kunnen niet meepraten en de gemeente benut daardoor de lokale kennis en expertise niet.

De Progressieve Combinatie vindt dit niet juist. Inwoners moeten vroegtijdig bij plannen worden betrokken. Moeten mee kunnen praten en verbeterpunten kunnen indienen. Dat vraagt een proactieve houding van de gemeente. Eerst de inwoners vertellen wat de gemeente van plan is en waarom en gelijktijdig aangeven op welke wijze inwoners kunnen meepraten.

Financiën

De gemeente Rhenen ontvangt via het Gemeentefonds circa 85% van haar inkomsten van het Rijk. De laatste jaren zijn alle gemeenten gekort op deze landelijke bijdrage. Dat heeft Rhenen opgevangen door te bezuinigen en door onder andere de Onroerendezaakbelasting (OZB) te verhogen.

De bezuinigingen bij het Rijk gaan de komende jaren door en opnieuw krijgt de gemeente minder geld. Maar dat is niet het enige: een aantal zorgtaken en taken op het gebied van arbeidsparticipatie worden van het Rijk naar de gemeente overgeheveld. Rhenen krijgt hiervoor minder geld dan het Rijk daaraan tot nu toe heeft besteed. Financieel blijft het dus zwaar weer. De gemeente moet meer doen met minder rijksgeld.

De Progressieve Combinatie streeft desondanks naar een sluitende meerjarenbegroting om de voorzieningen ook op de lange termijn betaalbaar te houden en de gemeentelijke taken uit te kunnen voeren. Daarbij is het uitgangspunt dat het totaal aan gemeentelijke lasten (OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing tezamen) niet meer mag stijgen dan inflatie.

Speerpunten voor de Progressieve Combinatie zijn:

- De gemeente Rhenen blijft zelfstandig maar zoekt samenwerking om op een goed en kostenefficiënte wijze haar taken uit te voeren.
- Wijkgericht werken is het instrument om lokale initiatieven te ondersteunen. De gemeente moet actief in wijkgericht werken investeren en de wijkcomités hierbij betrekken.
- Ook in de komende jaren moet de gemeente bezuinigen. Dat kan niet meer via de kaasschaaf. De gemeente moet opnieuw kiezen: wat doen we wel en wat doen we niet meer. Opnieuw moet naar de kerntaken worden gekeken. Voor de Progressieve Combinatie blijven de zelfredzaamheid van onze inwoners van jong tot oud, de sociale cohesie in buurten en wijken en een gezonde en veilige leefomgeving hierbij leidend. Maar de Progressieve Combinatie wil samen met de inwoners deze keuzes verder uitwerken.
- De Progressieve Combinatie vindt dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen. Kwijtscheldingsregelingen voor inwoners met een minimaal inkomen blijven in stand. De gemeente bezuinigt niet extra op het armoede- en zorgbeleid ten opzichte van de krappe budgetten die het Rijk ons daarvoor geeft.
- Bij aanbesteding is voor de Progressieve Combinatie niet alleen de prijs doorslaggevend. Er wordt ook gekeken naar duurzaamheid, kwaliteit en invloed op de lokale economie en werkgelegenheid. Aanbieders die werklozen uit de gemeente van werk kunnen voorzien hebben een streepje voor. Met bedrijven of financiële instellingen die verdienen aan slavernij, mensen- en wapenhandel, kinderarbeid en uitbuiting doet Rhenen geen zaken.
- De gemeentelijke heffingen (inclusief leges) zijn in principe kostendekkend. Waar er een groot verschil is tussen de huidige tarieven en de kosten worden geleidelijk tarieven en kosten in evenwicht gebracht. Bij bewijs van draagkracht op minimumniveau is kwijtschelding van heffingen mogelijk.
- De gemeente blijft kritisch kijken naar haar eigen bedrijfsvoering. Zo veel als mogelijk wordt via samenwerking en efficiëntere uitvoering op kosten bespaard. Het gaat hier bijvoorbeeld om gemeenschappelijke belastinginning, inkoop en aanbesteding, loonadministratie of personeelszaken.
- Waar dit wettelijk mogelijk en uitvoerbaar is wil de Progressieve Combinatie inzetten op de 'vergroening' van de gemeentelijke belastingen. Deze vergroening moet bedrijven en inwoners stimuleren om duurzame keuzes te maken.